

Литвинов О. М. Соціально-правовий механізм протидії злочинності в Україні : монографія / Литвинов О. М. – Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2008. – 446с.

Розробка новітньої наукової концепції протидії злочинності на сучасному етапі формування незалежної української держави є головним пріоритетом у роботі дослідників проблем наук кримінального циклу. Протягом усього цього часу питання наукового забезпечення та супроводу відповідних процесів посідали й посідають провідне місце в загальній проблематиці наукових досліджень різних галузей суспільствознавства. Вказані проблемні моменти становлять базис фундаментального теоретико-прикладного кримінологічного дослідження О. М. Литвинова, що має назву «Соціально-правовий механізм протидії злочинності в Україні».

Проведений автором аналіз системи протидії злочинності як складової частини механізму впливу демократичної правової держави на процеси детермінації та самодетермінації злочинності привертає до себе увагу, передусім, гостротою поставлених проблем. Тим більш цікавими є помірковані роздуми з цього приводу, висловлені на основі дослідження цілого пласту концептуальних теоретичних та прикладних проблем.

Структура монографії передбачає висвітлення питань, які безпосередньо стосуються обраної автором теми, відповідає сучасній міжнародній науковій практиці та, врешті-решт, логіці дослідження, й дозволяє науковцю послідовно зупинитись на основних проблемах організації та здійснення протидії злочинності в Україні в сучасних умовах.

Він, природно, розпочинає своє дослідження з аналізу проблем використання обраної методології наукового пошуку, що полягають у специфічній природі об'єкта й предмета дослідження, до яких застосовуються галузеві та спеціальні методи дослідження кримінологічної науки.

Специфіка вивчення протидії злочинності як відкритої динамічної соціальної системи обумовлює також іще одну особливість – високі вимоги щодо достовірності знання під час визначення кола закономірностей та ознак, які відображають її організаційно-функціональну сутність. Автор окреслює цю структуру як діалектичну єдність взаємодії життєво важливих інтересів суспільства, держави, окремого індивіда. Її стратегія і тактика матеріалізовані в діяльність щодо забезпечення необхідних умов ефективного реалізації поставлених завдань та оптимальної взаємодії з іншими соціальними системами і в даному зв'язку серед сукупності її

функціональних компонентів являє собою гносеологічне, прогностичне, проектувальне, конструктивне, організаційне та комунікативне начало.

Головним здобутком роботи, на наш погляд, є те, що О. М. Литвинов, спираючись на конкретні факти організаційно-правового становлення та розвитку системи протидії злочинності й критично оцінюючи їх, чітко розмежовує в цих процесах кримінально-правовий і кримінологічний напрямки, профілактику злочинів і боротьбу зі злочинністю, законність і правопорядок, відповідальність та дисципліну, об'єктивні та суб'єктивні, організаційні та управлінські чинники системотворення. Усі ці поняття і явища складним і часом вигадливим чином переплелися в межах соціально-правового механізму протидії злочинності, але без їх розмежування неможливо визначити його ефективність.

Варто звернути увагу ще на одну деталь. Через усю роботу науковець проносить переконання в тому, що перспективи та практичні можливості спільних дій щодо протидії злочинності прямо пов'язані із розробкою проблем забезпечення плідної ділової співпраці суб'єктів відповідної діяльності. Через це досконалої наукової переробки зазнали такі інститути й категорії протидії злочинності, як співпраця, взаємодія та координація дій.

При цьому наукова цінність сформульованих положень та рекомендацій, наведених у роботі, визначає не лише їх автентичну залежність, але і змістовну діалектику отриманих дослідницьких висновків із предметною стороною дослідження. На користь цього свідчить хоча б те, що нормативно-правове регулювання організації і функціонування системи протидії злочинності не тільки співвідноситься із соціально-політичними орієнтирами, але і враховує тісний взаємозв'язок між наданими правоохоронним органам правами і встановленими для них обов'язками, які схарактеризовані в дослідженні.

Цікавим у науковому плані є положення, присвячені аналітичному забезпеченню протидії злочинності, адже в монографії розглядаються проблеми впровадження інноваційних досягнень через призму цільового (завдання та функції управління) та організаційного (структура та ієрархія системи) підходів, а також схарактеризовано систему методів збору кримінологічно значущої інформації, методики прогнозування та планування протидії злочинності, що розглядаються як перспективні та пріоритетні напрямки вдосконалення відповідних процесів.

Природно, що праця, написана у полемічному ключі, з проблематики, котра вже тривалий час викликає підвищений інтерес у вітчизняних правознавців, не може не викликати зауважень. Так,

автор стверджує, що протидія злочинності як діалектичний процес становить собою єдність загального, спеціального та особливого в контексті філософського світорозуміння та світосприйняття (с. 74). Однак, далі він чомусь розглядає у прив'язці до рівнів та об'єктів кримінологічного впливу тільки загальносоціальну та індивідуальну профілактику, тим самим заперечуючи існування проміжної ланки.

Утім, ці проблемні моменти монографії О. М. Литвинова не впливають на загалом позитивну оцінку наукової та практичної цінності роботи, а свідчать на її користь з позицій актуальності та затребуваності проведеного дослідження, що відкриває нові дослідницькі обрії для кримінологічної науки та сприятиме започаткуванню плідної наукової дискусії.

Таким чином, рецензована монографія «Соціально-правовий механізм протидії злочинності в Україні» становить собою актуальну розробку теоретико-прикладних проблем протидії злочинності.

Л. М. Давиденко, д-р юрид. наук, проф.